

PO-notysje

Portefúlje-oerlis mei de deputearren
 Klaas Fokkinga (Landbouwen Visserij / Stikstof), en
 Douwe Hoogland (Biodiversiteit, Landschap en Water / Veenweide)

Datum PO	:	19 december 2022
Skriuwer	:	
Tillefoannûmer	:	8182
Ofstimd mei	:	 , , en
Status	:	X Tkn 0 Hammerstik 0 Besprekke
Ûnderwerp	:	Goudjakhals

1. Wêr giet it oer?

Op 8 oktober 2022 is voor de eerste keer in Fryslân een schadegeval geweest van een goudjakhals. De soort zal naar verwachting steeds vaker naar Nederland/Fryslân komen. Vanwege de sterke overeenkomsten met de wolf en de toename van het aantal waarnemingen ontstaan er mogelijk vragen bij de Mienskip. De dienst wil met onderhavige notitie de gedeputeerde(n) informeren over de soort.

2. Wat moet de deputearre beslute ?

- Kennisnemen van schadegeval(len) van een goudjakhals;
- Kennisnemen van de (achtergrond)informatie over de goudjakhals.

3. Past it yn it belied?

Er is momenteel geen beleid voor de goudjakhals vastgesteld. De BAC VP besloot in - in juni 2022- om (in eerste instantie) geen apart beleid op te stellen voor deze soort. Zij stemden in om bij aanrrijvingen en schadegevallen van de goudjakhals dezelfde werkwijze te hanteren als bij de wolf.

De goudjakhals is door de Europese regelgeving beschermd. Zo is deze diersoort opgenomen in de Habitatrichtlijn: bijlage V. Ondanks de beschermde status van de goudjakhals, in de Europese natuurwetgeving, is hij niet opgenomen in de nationale wetgeving. Daarom valt de goudjakhals nog niet onder het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming -artikel 3.10-, zoals de wolf.

Het opnemen onder artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming is nodig om de volgende redenen:

- Het zorgt dat het dier de benodigde bescherming krijgt. Zo verkeert de soort momenteel nog in een ongunstige staat van instandhouding.
- Het creëert een mogelijkheid om in geval dat deze dieren schade veroorzaken, een tegemoetkoming in geleden schade ter verlenen (Artikel 6.1 van de Wet natuurbescherming in combinatie met onze beleidsregel over faunaschade).

De provincies hebben in 2019 een verzoek bij het Rijk ingediend om de soort op te laten nemen in de Wet natuurbescherming. Echter, het ministerie wil dit pas doen als de Omgevingswet van kracht is en een dergelijke beleidswijziging opgenomen kan worden in het Besluit activiteiten leefomgeving (4 maart 2019). Daarbij gaven zij aan dat dit een langdurige voorbereiding vergt.

Op verzoek van de provincies is dit jaar wederom door middel van gesprekken met LNV gepoogd dit te realiseren. De uitslag hiervan is momenteel onbekend.

4. Is der aksje rjochting PS nedich ?

Nee, het uitbetalen van tegemoetkoming is een aangelegenheid van GS. PS zal dit onderwerp -net als de wolf- interessant vinden. Echter, indien er vaker schadegevallen van goudjakhalsen plaats gaan vinden in Fryslân; zal PS actiever worden geïnformeerd. Op dit moment is er sprake van een incident en wordt dit nog niet als noodzakelijk geacht.

5. Moat der publisiteit oan jûn wurde / Wat betsjut dit foarstel foar de Mienskip?

Ja, er wordt een artikel opgenomen in het kwartaalbericht van BIJ12 over de wolf. Op deze wijze is -in 2020- ook het eerste schadegeval van de goudjakhals in Nederland bekend gemaakt. Op 20 december 2022 wordt het kwartaalbericht landelijke openbaar gemaakt. Tot deze tijd is deze informatie onder embargo.

De provinciale webpagina over de wolf zal in afstemming met communicatie ook worden uitgebreid met informatie over de goudjakhals.

Neiere taljochting:

Hieronder wordt achtergrondinformatie gepresenteerd over de goudjakhals.

Schadegeval

Op 8 oktober 2022 zijn in Ferwert twee schapen gedood. Een taxateur heeft in opdracht van BIJ12 en de provincie Fryslân een DNA-monster verzameld. Uit de DNA-analyse kwam als uitslag een goudjakhals (*Canis aureus*). Dit is daarmee de eerste schademelding van een goudjakhals in Fryslân. Naast deze melding is één andere schademelding van een goudjakhals in Nederland bekend. In oktober 2020 werden in de Ooijpolder - provincie Gelderland- voor het eerst schapen gedood door een goudjakhals.

Er zijn in de omgeving van Ferwert ook in november en december 2022 een aantal schademeldingen van een hondachtige gedaan. De uitslagen van deze meldingen zijn nog niet bekend. Vanwege kostenreductie worden DNA-analyses op vaste momenten in het jaar uitgevoerd. Provincie Fryslân heeft gevraagd om een spoedprocedure in een poging om dit proces te bespoedigen. Vanwege de nijpende planning van Wageningen Environmental Research is het nog wachten of het voor het einde van dit jaar gaat lukken- en of het kan worden meegenomen in het kwartaalbericht-.

Indien de goudjakhals ook verantwoordelijk blijkt te zijn voor de schadegevallen uit november en december, wil de dienst in een nadere PO de eventuele benodigde beleidsmatige opties met de gedeputeerde bespreken.

Waarneming

In 2016 werd de soort voor het eerst in Nederland waargenomen. Voor zover bekend is de aanwezigheid van de goudjakhals acht keer vastgesteld. Op 12 februari jongstleden werd in gemeente De Fryske Marren de goudjakhals voor het eerst in Fryslân gesignaleerd. Daarmee was Fryslân de vijfde provincie -andere provincies: Drenthe, Gelderland, Groningen en Utrecht- waar zijn aanwezigheid is vastgesteld.

Toename

De goudjakhals heeft vanuit zuidoost Europa zijn leefgebied uitgebreid richting het noorden en het westen van Europa. De sterke opkomst komt door de beschermde status binnen de Europese natuurwetgeving: de soort wordt minder of zelfs niet meer bejaagd. Echter, binnen Nederland is geen goudjakhalsbeleid. Het is daardoor niet uitgesloten dat er goudjakhalsen in Nederland veelvoudig aanwezig zijn. Er vindt namelijk geen georganiseerde monitoring op deze soort plaats.

Onzichtbaar bestaan

Van goudjakhals is bekend dat zij er een vrij onopgemerkte leefwijze op na kunnen houden. Zij worden minder goed waargenomen doordat zij zich meer verdekt opstellen, bijvoorbeeld in riet of bosschages. Ook de markering van hun territorium -in tegenstelling tot de wolf- gebeurt ook in deze beschutte plaatsen.

De goudjakhals werd bij de gemeente De Fryske Marren per toeval ontdekt door een cameravondst. In de periode voor en na de waarneming zijn Fryslân geen schademeldingen van goudjakhalsen geweest, tot de melding van Ferwert in oktober 2022. Het is niet bekend of dit om dezelfde goudjakhals gaat.

Ecologie

De goudjakhals (bijnaam: Rietwolf) is een hondachtig roofdier. De goudjakhals zit qua grootte tussen de vos en wolf in. De vachtkleur is doorgaans zandkleurig tot rossig grijsgeel met een gouden glans en een zwarte staartpunt, maar verschilt per streek, seizoen en leeftijd. Goudjakhals is kleiner en slanker dan de wolf met kortere poten en spitsere snuit, en een altijd omlaag hangende staart. Het dieet van deze opportunist bestaat voornamelijk voor 80% uit kleinere zoogdieren -vooral muizen, ratten en konijnen-, kleine hoefdieren, vogels, vissen, amfibieën en insecten. Er wordt geclaimd dat de goudjakhals lokaal een rem kan zetten op ganzenpopulaties. De soort eet daarnaast ook afval, aas en plantaardig voedsel zoals bessen, vruchten en bolgewassen.

Landschapskeuze

Goudjakhals kan worden waargenomen in uiteenlopende landschappen. De voorkeur gaat uit naar beboste gebieden met open plekken, maar het dier gedijt ook goed in moerasgebieden, landbouwgebieden en in de nabijheid van menselijke bewoning.

Provinciale webpagina

Er is in 2021 een provinciale webpagina over de wolf opgesteld. De dienst is voornemens om deze webpagina uit te breiden met informatie over goudjakhals. De provinciale webpagina heeft als doel om de Mienskip wegwijs te maken bij de talrijke documenten en instanties die betrokken zijn bij de goudjakhals. Tevens wordt via deze weg ook de Mienskip op de hoogte gehouden van het laatste (Friese) nieuws.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen